

Datum
2014-04-07

Remissinstanser:
Kommuner och landsting medlemmar i Mälardalsrådet
Mälardalsrådets partigrupper
Mälardalsrådets utskott

Missiv Översyn av Mälardalsrådets utskott

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet.

Mälardalsrådets medlemmar inbjuds härmed att inkomma med synpunkter rörande bifogad remisshandling. Även de politiska partierna samt Mälardalsrådets utskott inbjuds att svara på remissen.

Remissvar lämnas skriftligen till kansliet@malardalsradet.se eller till Mälardalsrådet, Hantverkargatan 3H, 105 35 Stockholm. Vänligen ange öRemissvar utskottö.
Remissvaren ska vara Mälardalsrådet tillhanda senast den 31 oktober 2014.

Vid frågor kontakta Anders Lönn, generalsekretare, 073-22 84 42 eller anders.lonn@malardalsradet.se

Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott

Uppdraget

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet. Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan har rests om denna organisationsform fortfarande korresponderar med Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet.

Huvuddelen av Mälardalsrådets verksamhet bedrivs inom de tre processerna:

En bättre sits (om transporter och trafikinfrastruktur)

Stjärnbildning (om utbildnings- och forskningsfrågor)

Benchmarking Regions (om internationella jämförelser med andra storstadsregioner).

Näringslivs- och FoU-utskottet är referensgrupp till processen Stjärnbildning, men i övrigt saknar utskotten direkt koppling till de tre processerna. En bättre sits har en egen beslutsstruktur som bygger på representation av samtliga i samarbetet ingående kollektivtrafikmyndigheter och länsplaneupprättare.

Nuvarande utskotts uppdrag anges i arbetsordningens moment 4:5:

ö4:5 Utskott

Uppdrag

Styrelsen utser ledamöter och ersättare till erforderliga utskott, arbets-, projekt och styrgrupper eller andra lämpliga organ för olika frågeområden och initiativ.

Mälardalsrådet har f.n.fyra utskott:

- Planerings- och trafikutskottet*
- Näringsliv och FoU-utskottet*
- Miljöutskottet*
- Kulturutskottet*

Utskottens uppdrag är att fungera som mötesplatser inom respektive fackområde samt att vara styrelsens berednings- och genomförandeorgan för särskilda uppdrag. Med vägledning från inriktningsmålen tas uppdrag till utskotten fram i dialog mellan styrelse, utskott och kansli. Utskottens verksamhet, styrelseuppdrag till utskotten och resurser härför fastställs i verksamhetsplan och budget.

Organisation och sammansättning

Mandattiden för ledamöter och ersättare till utskotten föreslås av styrelsen och beslutas av rådsrådet. Rådsrådet utser ordförande och vice ordförande till utskotten.

Ledamöter i utskotten nomineras av medlemmarna och utses av Mälardalsrådets styrelse. Fn har varje utskott ca 70 ledamöter. Bl a utskottens sammansättning bör under mandatperioden 2011-2015 ses över.

I gällande arbetsordning anges alltså att de fyra utskottens funktion dels handlar om att fungera som mötesplatser och dels kan erhålla särskilda uppdrag från styrelsen. I praktiken står utskotten öppna för alla de företrädare som medlemmarna vill utse och bekosta resor för.

Utskotten Ę nuläge

Som arbetsordningen anger har varje utskott cirka 70 utsedda ledamöter. Det är dock bara ett fåtal som deltar i utskottens sammankomster. Antalet deltagare i ett utskottsmöte varierar vanligen mellan 15 och 30 st. Det är i hög grad samma personer som återkommande deltar i utskottens aktiviteter och följaktligen ett flertal valda ledamöter som inte deltar alls.

Det kan konstateras att utskotten idag fungerar huvudsakligen som en mötesplats och kunskapsspridare för det begränsade antal ledamöter som deltar i arbetet. Det förekommer i viss utsträckning även att styrelsen ger särskilda uppdrag till utskotten, men det utgör inte den primära tyngdpunkten i utskottens arbete.

Aktivitet och systematiskt arbetssätt varierar något mellan i utskotten. Framför allt lider Kulturutskottet av att inte ha en beredningsgrupp eller någon ansvarig tjänsteman som kan planera arbetet. Hos Miljöutskottet och Planerings- och trafikutskottet finns engagerade beredningsgruppsordföranden och sedan lång tid upparbetade nätverk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. Även Näringsliv- och FoU-utskottet har en aktiv och engagerad beredningsgruppsordförande. Utskottens beredningsgrupper planerar sammankomsterna i form av studiebesök och intressanta gästföreläsare.

Deltagandet i utskottens arbete lämnar emellertid en del övrigt att önska. Respektive utskott har var för sig cirka 70 valda ledamöter. Antalet deltagande i utskottens aktiviteter är emellertid lågt i förhållande till antalet valda. Det är också i hög grad samma personer som deltar, vilket innebär att ett mycket stort antal valda ledamöter - fler än hälften - aldrig deltar i utskottens aktiviteter.

Det går att vidta generella förbättringsåtgärder rörande informationen om utskotten. Det handlar främst om utökad informationen till nyvalda ledamöter direkt från Mälardalsrådets kansli. Den informationen bör vara tydlig om vad uppdraget går ut på för att ge en korrekt förväntan hos ledamöterna. Det går även att utöka kommunikationen om utskottens aktiviteter och sammankomster via Mälardalsrådets informationskanaler; hemsidan, sociala medier och nyhetsbrevet.

Detta är åtgärder som kan och bör vidtas, men huruvida det leder till ett förbättrat deltagande i utskotten är inte självklart. Det förutsätter att det är informationsbrist som utgör den huvudsakliga orsaken till att så många valda ledamöter inte deltar.

En annan orsak kan naturligtvis vara att uppdraget inte bedöms tillräckligt intressant. Det vill säga utskottet är inte operativa eller beredande, utan huvudsakligen handlar om att utgöra en mötesplats för kunskapsinhämtande. Det finns vidare en viss övervikt av de medlemsföreträdare som deltar i utskottens arbete som i sin hemmaorganisation befinner sig i oppositionsställning.

Alternativa modeller

I det följande presenteras olika alternativa modeller för att erhålla en god förankring och ett högt deltagande samt en effektiv organisation förenad med en hög medlemsnytta.

Det finns olika vägar att gå. Avgörande torde vara att utgå från vilken funktion som utskotten främst ska anses fylla. Om funktionen mötesplats är det primära, så bör utskottens inte begränsas i sin sammansättning. Det går också att pröva huruvida formen utskott är den mest relevanta för att tjäna funktionen som mötesplats. Kanske är andra modeller som öppna och regelbundna konferenser utan något valförfarande att föredra framför nuvarande modell med valda ledamöter?

Om funktionen att ta emot särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag från styrelsen anses vara det primära, så kan slutsatsen bli att antalet ledamöter kan minskas avsevärt jämfört med idag. Avgörande blir då närmast mandat/förankring hos medlemmarna samt erfarenhet/kompetens för det aktuella uppdraget. Men slutsatsen kan också bli att beredande- och genomförandeuppgifter inte nödvändigtvis hanteras bäst av en uppsättning permanenta utskott. Kanske är av styrelsen tillfälligt tillsatta arbetsgrupper en lämpligare modell?

En annan aspekt rör indelningen i utskott. För närvarande har Mälardalsrådet fyra utskott. Indelningen har funnits under lång tid. Det går att pröva om den fortfarande är den mest relevanta.

Det gäller bland annat för processen En bättre sits, som utgör Mälardalsrådets största och viktigaste samverkansprocess. Ursprungligen utgjorde Planerings- och trafikutskottet ansvarig berednings- och genomförandeinstans för En bättre sits. Numera har de samverkande sju länsplanemyndigheterna, kollektivtrafikmyndigheterna och kommunerna inom En bättre sits en annan beslutsstruktur genom den s.k. Lilla gruppen och Stora gruppen. Det reducerar utskottets roll till att vara informationsmottagare från En bättre sits. Det är naturligtvis fullt möjligt att finna andra former för den informationskanalen än utskottsmodellen.

Ett annat exempel på att nuvarande utskottsindelning inte nödvändigtvis är självklar belyses av gränssnittet mellan Kulturutskottet respektive Näringsliv- och FoU-utskottet. Genom att Mälardalsrådet via ett särskilt projekt har uppmärksammat betydelsen av frågeområdet kulturella och kreativa näringar (KKN), så är det inte uppenbart att områdena kultur och näringsliv ska hanteras i två separata utskott.

Ytterligare ett exempel utgörs av de starka kopplingarna mellan trafik- och miljöområdet, vilket skulle kunna leda till slutsatsen att dessa frågor även organisatoriskt borde hanteras tillsammans inom Mälardalsrådet.

Ett fjärde exempel är Näringslivs- och FoU-utskottets roll som referensgrupp till processen Stjärnbildning och de frågor som handlar om Stockholm-Mälardalsregionen som kunskapsregion. Är det givet att just utskottsmodellen med 70 valda ledamöter är den bästa modellen för en referensgrupp? Eller borde styrelsen istället utse en mindre referensgrupp med enda uppgift att vara arbetsgrupp för frågorna inom Stjärnbildningsprocessen?

Det finns således möjlighet att resa en rad frågeställningar kopplade till utskottens funktion, sammansättning och indelning, vilka kan leda till en omprövning av den nuvarande utskottsorganisationen.

Fråga till medlemmarna: Vilket av nedanstående alternativ förordar kommunen/landstinget beträffande Mälardalsrådets utskottsorganisation?

Alternativ: Dagens modell

- É Fyra utskott som idag: Planerings- och trafikutskott, Näringsliv- och FoU-utskott, Miljöutskott och Kulturutskott.
- É Insatser görs för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna.
- É Ingen förändrad sammansättning av utskotten.
- É Ingen förändring av funktion, nuvarande roll som framför allt bred mötesplats och möjlighet att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls.
- É Insatser görs för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten.

Alternativ: Arbetsgrupper istället för utskott

- É Inga utskott.
- É Istället för utskott hålls ett antal öforumö per år och ämnesområde. D v s möte med t.ex. Miljöforum, Trafikforum, Kulturforum, Näringslivs- och FoU-forum.
- É Deltagande i dessa forum är inte begränsat till någon vald personkrets, utan inbjudan sprids brett bland Mälardalsrådets medlemmar.
- É Beredningsgrupper/nätverk på tjänstemannanivå behålls för att planera den nya forumverksamheten och/eller för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper.
- É Syfte: bredda deltagandet samt tydliggöra mötesplatsfunktionen.
- É Styrelsens behov av särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag sker via tillfälliga för ändamålet utsedda arbetsgrupper.

Alternativ: Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag

- É Fyra utskott som idag, alternativt fler eller färre utskott beroende på hur styrelsen vill dela in arbetet utifrån frågeområden.

- É Reducering av antalet ledamöter i utskotten, från dagens cirka 70 per utskott till 25 per utskott.
- É Genom minskningen av antalet ledamöter betonas utskottens roll som mottagare av uppdrag från styrelsen, snarare än funktionen som mötesplats och kunskapsspridare.
- É Representativitet blir i detta alternativ vägledande för utskottens sammansättning.

Alternativ: Sammanslagning av utskott

- É Nuvarande utskott slås samman till två utskott: Miljö-, Planerings- och trafikutskottet respektive Näringslivs-, FoU- och kulturutskottet.
- É Samhörigheten mellan områdena har ökat. Kopplingen mellan trafik- och planeringsfrågor och ett miljö- och hållbarhetsperspektiv har ökat kraftigt sett över tid. På motsvarande sätt är det naturligt att transportsystemets miljöeffekter står i fokus för Mälardalsrådets arbete med miljöfrågorna. Även kopplingen mellan kultur och näringsliv är mer i fokus nu jämfört med tidigare.
- É Nuvarande funktion och storlek behålls, d v s cirka 70 ledamöter per utskott.

Annat alternativ än ovanstående. Beskriv i s f detta alternativ.